

Культура

Допомога Греції

Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики — міністерка культури України Тетяна Бережна разом із першим заступником міністра Іваном Вербицьким провела онлайн-зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом Греції в Україні Пантелісом Александросом Дімітракопулосом.

Сторони обговорили подальшу підтримку України та участь Греції в Українському фонді культурної спадщини. Окрему увагу приділили відновленню Києво-Печерської лаври після атаки 15 червня: аварійні роботи завершено, готуються консерваційні заходи та науково-проектна документація. До оцінки стану пам'ятки залучено українських і міжнародних експертів за підтримки ЮНЕСКО. Греція заявила про готовність розглянути фінансову участь у відновленні святині.

Бізнес

Урядове рішення

Для прискорення відновлення бізнесу уряд звільнив від перевірок майно підприємств, що постраждали від російських обстрілів. Про це повідомила Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко.

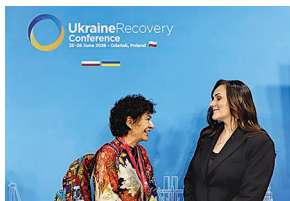

Перевірки не проводитимуть щодо знищеної або пошкодженої нерухомості, об'єктів на територіях активних чи можливих бойових дій, тимчасово окупованих регіонах, а також на землях ризикованого землеробства та територіях, забруднених вибухо-небезпечними предметами. Це стосується десятків тисяч об'єктів. Водночас державний контроль зберігається у сферах безпеки, захисту життя, довкілля та міжнародних зобов'язань. Паралельно діють програми кредитування, страхових компенсацій, грантів і підтримки зайнятості.

Відновлення

Культурний захист

Під час Конференції з питань відновлення України URC2026 у Гданську ЮНЕСКО оголосила про запуск ініціативи із захисту та збереження документальної спадщини України. Проект реалізують за фінансової підтримки Європейського Союзу, який виділяє 2 млн євро. Програма передбачає підтримку архівів і бібліотек, розвиток цифровізації, збереження спадщини національних спільнот та відкритий доступ до документів. Віцепрем'єр-міністерка — міністерка культури України Тетяна Бережна наголосила, що ініціатива сприятиме збереженню історичної правди та зміцненню стійкості держави. Проект реалізовуватимуть у співпраці з профільними українськими інституціями.

Бюджет

Військовий збір

За оперативними даними Державної казначейської служби України, у січні-червні 2026 року до загального фонду держбюджету надійшло майже 94,24 млрд грн військового збору. Вже 1 липня до спеціального фонду перераховано 353,2 млн грн.

Зміна пов'язана з поправками до бюджету-2026, ухваленими Верховною Радою України: відтепер військовий збір зараховується до спецфонду й спрямовується виключно на грошове забезпечення Збройних сил України. Загалом видатки на безпеку й оборону збільшено на 1,56 трлн грн, зокрема за підтримки Європейського Союзу. У Міністерстві фінансів України наголошують на прозорому управлінні коштами.

Підготувала Анастасія Ковальчук

Міністерство культури України

За сприяння Міністерства культури України

Сила чекання

Ірина Мезенцева, Поліна Дайнега, фото авторок та з архіву родини Кирила Воловича

«Мій хлопчик постаршав, його було важко впізнати»: морпіх Кирило Волович із Кізомису повернувся додому після чотирьох років російських катівень

Чотири роки без свободи. Без дому. Без можливості просто почути голос рідних. Український морпіх Кирило Волович із села Кізомис на Херсонщині пройшов оборону Маріуполя, поранення, російські катівні та інформаційний вакуум. Йому було лише 22, коли він потрапив у полон. Сьогодні він удома — зустрів своє 26-річчя вже на рідній землі.

Ця історія не лише про жорстокість російської неволі. Вона про силу чекання; про родину, яка написала тисячі звернень заради повернення своїх дітей; про листи, що ставали єдиним зв'язком зі світом; і про людей, які навіть після років тортур знаходять у собі сили усміхатися та мріяти.

Авторки цієї публікації поспілкувалися з рідною тіткою захисника — Анною Петраковою, яка всі ці роки боролася за повернення племінника. Її слова — це свідчення того, через що проходять українські військовополонені та їхні родини. І водночас — нагадування, чому повернення кожного захисника додому залишається спільною боротьбою всієї країни.

ПРОЙШОВ ПЕКЛО МАРІУПОЛЯ...

Кирило Волович родом із села Кізомис Білозерської громади. До служби він долучився ще у 2018 році, підписавши контракт із 36-ю окремою бригадою морської піхоти. Був навідником танкової бойової машини, ніс службу у танковому батальйоні, який обрав не випадково — тут свого часу служив його батько. Ще до повномасштабного вторгнення РФ неодноразово перебував у зоні ООС, де виконував бойові завдання. Напередодні вторгнення

Кирило разом із побратимами відправили на оборонні рубежі в районі Павлополя Маріупольського району.

Рідне село Кирила у перші дні повномасштабної війни опинилося під російською окупацією. Тому підтримувати зв'язок із мамою чи сестрою захисник не міг — це було небезпечно для родини. Єдиною лінією зв'язку залишалася тітка Анна Петракова, яка проживає на Миколаївщині.

«У тому пеклі Маріуполя перебував не лише Кирило, а й його молодший брат Антон. У перші дні війни росіяни підбили танк, у якому були племінники та їхні побратими. Вони дивом залишилися живими, але документи й телефони згоріли. Єдине, що він міг зробити, — писати повідомлення з чужих номерів. Писав коротко: «На місці», «З нами все добре». Це був односторонній зв'язок. За весь період оборони Маріуполя було менше десяти повідомлень. Останнє — 4 квітня 2022 року: він написав, що все дуже погано і що буде далі — невідомо... Ми практично не знали, що з ними насправді і як вони там», — говорить тітка Анна.

Попри складні бої та напружену ситуацію в Маріуполі, захисник ніколи не скаржився рідним.

(Закінчення на 5-й стор.)

Поміч громадам

Шкільні автобуси для Калинівської та швидка для Новорайської: партнерство заради людей

Попри виклики воєнного часу, громади продовжують зміцнювати свою інфраструктуру — цього тижня одразу дві з них отримали важливу підтримку: Калинівська поповнила автопарк двома новими шкільними автобусами, а Новорайська — автомобілем швидкої медичної допомоги від шведських партнерів

Олександр Приходько,
фото Бериславської РДА

НОВИЙ ТРАНСПОРТ

У межах ініціативи «Безперешкодний доступ до якісної освіти — шкільні автобуси у 2026 році» Калинівська громада отримала два нових шкільних автобуси марки «Богдан». Це суттєво посилить матеріально-технічну базу освітньої сфери громади.

Новий транспорт буде задіяний для організованого підвезення школярів і працівників закладів освіти до місць навчання та роботи. Оновлення шкільного автопарку стало важливим внеском у розвиток освітньої інфраструктури та розширення доступу дітей до якісного навчання.

Реалізація проекту стала можливою завдяки поєднанню державного фінан-

сування та коштів місцевого бюджету. Громада відповідально виконала всі вимоги участі та пройшла необхідні етапи відбору.

ВАГОМА ПІДТРИМКА

Надійна медична допомога в умовах війни — це не лише про обладнання чи транспорт, а передусім про можливість вчасно врятувати життя та підтримати людей, які щодня живуть під загрозою обстрілів.

Саме тому для Новорайської територіальної громади надходження автомобіля швидкої медичної допомоги стало надзвичайно важливою подією. Авто передала шведська гуманітарна організація Johanniterorden i Sverige, зробивши вагомий внесок у посилення спроможності громади реагувати на виклики воєнного часу.

Зараз транспортний засіб використовуватиметься для евакуації маломобільних жителів до безпечніших місць у разі загрози. Коли безпекова ситуація дозволить, автомобіль працюватиме на базі місцевої амбулаторії, забезпечуючи оперативне реагування на виклики та надання медичної допомоги мешканцям громади.

У громаді висловили подяку Johanniterorden i Sverige, БО БФ «Ранок Відродження», Агенції регіонального розвитку «Офіс євроінтеграції» Херсонської області та TIKO FUND за підтримку, співпрацю і внесок у зміцнення медичної спроможності громади.

«Щиро дякуємо державі за підтримку та сприяння у реалізації цього важливого для громади проекту, а також усім, хто долучився до його втілення», — наголошують у громаді.

Фінансова допомога

Де дають гроші: головні грантові програми для ветеранів і не тільки

Ветерани, які повертаються до цивільного життя, часто стикаються з найважчим етапом — пошуком себе. І відкриття власної справи для багатьох стає саме тим містком, який допомагає адаптуватися, отримати фінансову незалежність і знову відчувати контроль над своїм життям. Нині в Україні діє ціла екосистема підтримки ветеранського бізнесу — від прямих грантів до пільгових кредитів та безкоштовного навчання

Тамара Белкіна,
фото з відкритих джерел

РЕАЛЬНА БІЗНЕС-ІДЕЯ

Варіантів, як отримати кошти на розвиток власної справи, кілька. Перший — це грант. Гроші не потрібно повертати, але за кожну гривню доведеться відзвітовувати чеками або квитанціями. Аби отримати його, потрібно мати реальну працюючу бізнес-ідею, яка дасть можливість створити нові робочі місця. Отримати грант можна від держави за програмою «Власна справа» чи «Грант для ветеранів та членів їхніх сімей» через портал «Дія». Подаватись на нього можуть як самі ветерани, так і їхні рідні. Суми залежать від кількості створених робочих місць. Якщо це одне місце — то можна отримати близько 250 тис. грн. Якщо два

— сума зростає вдвічі. До мільйона гривень грантової допомоги можна отримати, якщо бізнес-ідея передбачає створення щонайменше чотирьох робочих місць. Але водночас у того, хто подається, має бути працюючий не менш як 3 роки ФОП. Гранти

Держава покриває 70% вартості проекту

на 500 тис. грн та на мільйон передбачають співфінансування. Держава покриває 70% вартості проекту, а 30% має вкласти власних коштів підприємець.

Отримати допомогу на суму від 500 тис. грн до 3 млн грн можна завдяки Українському ветеранському фонду. Це інституція при Міністерстві у справах ветеранів. Вони регулярно за-

пускають конкурсні програми, які фінансують не лише стартапи, а й допомагають розвивати вже існуючий ветеранський бізнес. Дізнатися про актуальні конкурси можна на сайті Ветеранського фонду.

Головне, що оцінюють експерти, — це життєздатність вашої ідеї та чіткість прорахунків. Якщо ви ніколи не займалися бізнесом, почніть із безкоштовних менторських програм від Українського ветеранського фонду, де допомагають «навести лад» у цифрах.

Також фонд має постійну програму мікрофінансування — можна отримати близько 20 тис. грн компенсації за вже куплені товари чи обладнання для ведення бізнесу.

КОНКУРСНИЙ ВІДБІР

Щоб отримати грант, потрібно пройти конкурсний відбір. Перше і найважливіше — сформулювати ідеї та бізнес-план проекту. В ньому має бути зазначено, що вироблятиме чи продаватиме підприємець, хто буде його клієнтами, скільки грошей потрібно для обладнання та коли бізнес почне приносити прибуток. У «Дії» є спеціальний шаблон бізнес-плану, який потрібно заповнити. Після цього слід заповнити анкету, додати до неї бізнес-план. Далі уповноважений банк перевірить ді-

лову репутацію претендента на грант і майбутнього підприємця можуть запросити на співбесіду в Центр зайнятості на захист бізнес-плану. Тут головне — довести, що ви розумієте цифри свого бізнесу і справді збираєтеся працювати, а не просто хочете «освоїти» кошти. У разі успіху

Можна отримати безкоштовний ваучер на навчання

Державний центр зайнятості ухвалює рішення про виділення коштів. Ви відкриваєте цільовий рахунок у банку, куди зараховуються гроші. Витрати їх можна виключно за безготівковим розрахунком відповідно до вашого бізнес-плану (оренда, обладнання, сировина).

ПІЛЬГОВИЙ КРЕДИТ

Якщо грантових коштів замало, не вистачає на співфінансу-

вання або ідея бізнес-проекту не добрала балів від грантового журі, в Україні для ветеранів діє пільговий кредит «Доступні кредити 5-7-9%», де можна отримати кредит під розвиток бізнесу на вигідних умовах, а держава буде компенсувати більшу частину відсоткової ставки. Також від Центру зайнятості ветеран має право отримати ваучер на безкоштовне навчання. Можна пройти курси маркетингу, ІТ чи управління бізнесом, щоб ефективніше керувати власною справою.

Крім того, в багатьох містах діють локальні програми, де ветеранам допомагають із фінансуванням бізнесу, компенсують відсотки за кредитами або виділяють землю чи приміщення в оренду за символічні кошти. Головне — цікавість та щире бажання мати власну справу.

ГРАНТИ

● Нововведення

Зміни для ВПО: верифікація доходів, скасування автоматичних виплат та нові терміни компенсацій

Липень 2026 року приніс суттєві оновлення в систему державної підтримки внутрішньо переміщених осіб. Уряд продовжує курс на оптимізацію бюджетних коштів, запуск ретельної верифікації, посилюючи контроль за майновим станом переселенців і водночас розширюючи окремі соціальні гарантії

Тамара Белкіна,
фото з відкритих джерел

НАРАХУВАННЯ ПО-НОВОМУ
Найбільш відчутна зміна стосується тих, хто з якихось причин не встиг оформити допомогу в першій половині року. До 1 червня 2026 року в Україні діяло правило, за яким у разі затримки з подачею заяви кошти могли нараховувати «заднім числом» (з лютого або січня 2026 року відповідно). Із 1 липня ця норма більше не діє. Тепер усім, хто звертається за допомогою, гроші призначатимуть виключно з місяця подання заяви. Перевірити поточний статус своїх виплат або подати документи на поновлення можна онлайн через портал «Дія». Повторно подати заяву та декларацію у липні потрібно переселенцям, які змінили місце фактичного проживання. Статус ВПО слід оновити за новою адресою, щоб нарахування не заблокували через невідповідність баз даних. Також це важливо для тих, у кого змінився склад сім'ї — народження дитини, шлюб чи розлучення змінює сукупний дохід на особу. Тому допомогу можуть перерахувати. Студенти денної або дуальної форми навчання, які виїхали з небезпечних територій і проживають самостійно, мають подати окрему заяву на отримання допомоги. Юристи радять не зволікати з візитом до органів соцзахисту чи ЦНАПів, оскільки через скасування норми про виплати «заднім числом» кожен тиждень зволікання — це втрачені кошти, які держава вже не компенсує.

ПЕРЕВІРКА ДОХОДІВ
Та є категорія тих, кому все ж таки виплати будуть продовжені автоматично, без додаткового звернення. Зокрема, гроші зможуть отримувати переселенці — пенсіонери, чий щомісячний дохід менший за 10,3 тис. грн; особи з інвалідністю I та II груп; діти з інвалідністю віком до 18 років; діти-сироти та особи з їхнього числа віком до 23 років; прийомні батьки, опікуни та піклувальники. До того

буде виявлена невідповідність критеріям, допомогу скасують уже з наступного місяця. Також виплати скасують, якщо переселенець перебував за кордоном понад 30 днів поспіль, здійснив покупку на суму понад 100 тис. грн чи має аналогічну суму на депозитному рахунку або отримує субсидію на оренду житла чи перебуває на повному державному утриманні.

ПФУ перевірить майновий стан родин

КРИТИЧНІ СИТУАЦІЇ
Крім посилення контролю, Кабмін ухвалив рішення, які спрощують життя переселенцям у критичних ситуаціях. Так, уряд збільшив із 60 до 90 днів строк компенсації закладам за розміщення ВПО, які через бойові дії залишилися без паспортів чи інших посвідчень. Це дає людям додатковий місяць на бюрократичні процедури в ДМС без ризику опинитися на вулиці. Також у бюджеті на поточний рік виділено 833 мільйони гривень на забезпечення житлом дитячих будинків сімейного типу. Пріоритет у липні надаватиметься родинам ВПО, які евакуювалися із зони активних боїв, повністю втратили домівку або повертаються в Україну із-за кордону. Нові липневі правила — це черговий етап складної трансформації соціальної політики України в умовах затяжної війни. Держава дає зрозуміти: ресурси обмежені, тому підтримка стає майже точковою — лише для тих, хто справді не може впоратися самотужки. Для решти переселенців головним трендом залишається інтеграція на новому місці, пошук роботи та сподівання на власні сили.

Виплати потрібно оформлювати офлайн

ж розмір виплат залишився незмінним. 2 тис. грн на місяць можуть отримувати дорослі та 3 тис. грн — діти чи люди з інвалідністю. У 2026 році критерій призначення допомоги базується на прожитковому мінімумі й складає 10 380 грн на одного члена сім'ї. Якщо середньомісячний дохід родини у розрахунку на людину вищий за цю суму, виплати припиняють. Від початку липня Пенсійний фонд України розпочинає масштабну перевірку доходів і майнового стану родин. Якщо під час моніторингу

● Простір для спілкування

Релоковані родини з Херсонщини підбили підсумки сімейного членджу

У пресцентрі Житомирської міської ради зустрілися діти та батьки з Херсонщини, які тимчасово проживають у Житомирі, — щоб підбити перші підсумки масштабного сімейного членджу «Сім'я + Я = СІМ'Я», який із березня став для релокованих родин майданчиком для спільних подорожей і творчості

Анастасія Ковальчук,
фото Херсонської ОВА

Упродовж кількох місяців вихованці та батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу вели активне позашкільне життя — вони відвідали 29 локацій. Екскурсійні маршрути та пізнавальні візити охопили різні заклади: від пожежно-рятувальної частини й художньої школи до військового інститу-

ту, сучасного молодіжного простору та Центру життєстійкості. Діти разом із батьками брали участь у творчих майстер-класах, спортивних активностях, тренінгах, створювали родин-

ні дерева та долучалися до волонтерських ініціатив. Ці насичені місяці допомогли родинам іще більше згуртуватися, навчили цікаво й змістовно прово-

дити час у колі найближчих, а малечі дали можливість бодай на певний час відволіктися, знайти нових друзів та отримати безліч позитивних емоцій. Уже восени сімейний члендж «Сім'я + Я = СІМ'Я» повернеться з новими цікавими локаціями, щоб і надалі дарувати родинам простір для спілкування та незабутні враження.

● Бериславщина

Евакуація триває

Із прифронтових населених пунктів Бериславського району евакуювалися 43 жителі, серед яких — п'ятеро дітей. Вивезення людей відбувалося за координації військових адміністрацій населених пунктів, за участю працівників поліції, волонтерів і благодійних організацій. Завдяки спільним зусиллям вдалося забезпечити безпечний виїзд мешканців із територій, що перебувають під постійними ворожими обстрілами. Також частина з них самостійно залишила небезпечні населені пункти. Попри щоденні атаки та високий рівень небезпек, процес евакуації триває. Водночас у громадах Бериславського району, де діє обов'язкова евакуація, досі залишаються понад 900 людей.

● Молодь

Патріотичні змагання

На Львівщині відбувся II обласний етап Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У змаганнях взяли участь 12 команд із громад області. Херсон представляв рій «Січові стрільці» Херсонського ліцею №52 «Перспектива». Попри дистанційну підготовку, команда показала гідні результати: II місце зі спортивного орієнтування — «Чумацький шлях», III місце у «Смузі перешкод» і творчому конкурсі «Ватра». В індивідуальному заліку «Влучний стрілець» серед дівчат Софія Кравченко посіла III місце. Успіх став можливим завдяки підтримці освітян і батьків.

● Громада

Соціальне таксі

Попри виклики воєнного часу, у Херсонській громаді безперервно працює послуга «Соціальне таксі», що забезпечує безкоштовне перевезення маломобільних людей та осіб з інвалідністю. Упродовж червня на гарячу лінію надійшло 669 звернень. Перевезення здійснювали екіпажі Херсонського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та ГО «Сильні Бо Вільні». Найчастіше жителів доставляли до медичних закладів і державних установ. Навіть у «червоній» зоні Херсона робота не припинялася. Проєкт реалізується за підтримки Херсонської міської військової адміністрації та партнерів. Подати заяву можна за телефоном: +38 (098) 018- 08- 08, із 09.00 до 16.00 (крім суботи та неділі).

● Культура

Українське слово

В Одесі в межах IV Південного Шевченко-Рок-Фесту «КОБЗАР» відбулася просвітницька зустріч «Українська — мова Героїв». Захід об'єднав митців, освітян, науковців, громадських діячів і молодь, які працюють над розвитком українського культурного простору. Зі вступним словом виступив перший заступник начальника Херсонської МВА Михайло Линецький, наголосивши на ролі української мови у зміцненні держави та національної ідентичності. Учасники обговорили значення мови в умовах війни, збереження історичної пам'яті, співпрацю з ветеранськими організаціями та меморіальні ініціативи, зокрема проєкт «Херсон. Крок у вічність».

— Підготувала Анастасія Ковальчук

Освітня деградація

Кризю на лівобережжі визнають навіть окупанти

В окупаційних структурах лівобережжя Херсонщини нікому працювати. Більшість працездатного населення виїхала. Нині виїжджають навіть ті, хто спочатку погодився на співпрацю. Не хочуть працювати безкоштовно, бо зарплати окупанти останнім часом майже не виплачують. Грошей в окупаційному бюджеті не вистає. Тому росіяни шукають тих, кого можна легко обдурити. Наприклад, дітей

Тимофій Шворак,

фото з окупаційних ЗМІ

«Випускники шкіл Херсонської області зможуть працювати у закладах культури регіону з 17 років, — повідомило окупаційне «Херсонское агентство новостей».

— За словами міністра культури Артема Лагойського, випускники шкіл можуть заочно поступити в обласне училище культури і відразу працевлаштуватись».

В окупаційному центрі зайнятості пішли ще далі — готові працевлаштовувати дітей уже з 14 років! Наприклад, в окупованому Генічеську зі школярами зустрічалась колаборантка Ольга Новокреницька, яка до окупації була директоркою районного центру зайнятості і нині прислужує загартникам у цій сфері. «Темою заходу стало сприяння працевлаштуванню школярів у вільний від навчання час, — повідомив у соцмережах окупаційний «уряд» Херсонщини. — На зустрічі дітям детально пояснили, з чого почати, які документи потрібні і куди звертатись. Центр зайнятості продовжує приймати заявки на літнє працевлаштування. Запрошують школярів від 14 до 18 років».

Жорсткий кадровий голод відчувають навіть окупаційні адміністрації. У Каховській, наприклад, через оголошення у соцмережах шукають «головного спеціаліста муніципального контролю, начальника відділу культури, головного спеціаліста відділу інформаційних технологій, начальника відділу зв'язків з громадськістю і ЗМІ, головного спеціаліста фінансового відділу, головного спеціаліста відділу бухгалтерського обліку і звітності, головного спеціаліста відділу освіти і молоді».

Молодь на такі посади поки що не беруть, але готують. Наприклад, у так званий день місцевого самоврядування учнів окупаційних шкіл «посадили» у крісла колаборантів. Навіть у крісло Сальда. «Учениця Олександрівської школи Вікторія Костецька приміряла на себе роль голови регіону, — повідомив окупаційний телеграм-канал «Генічеськ онлайн». — Їй показали, як влаштована обласна влада і які рішення доводиться приймати, пояснили високу відповідальність цієї роботи». Настільки «високу», що у той день, поки школярка «заміняла» Сальдо, для окупованого регіону абсолютно нічого не змінилось.

Але вже незабаром зміни торкнуться навіть тих же окупаційних шкіл. Через катастрофічну діру в бюджеті окупаційна влада надумала їх... закривати! Почалося все, щойно закінчився навчальний рік. В окупаційні пабліки масово по-

чали скаржитись батьки школярів, яким уже з вересня не буде де навчатись. Принаймні так їм пояснюють місцеві колаборанти.

Жителі Плавського Генічеського району, наприклад, пожалілись адміністраторам окупаційного телеграм-каналу «Капітан Очевід-

ність в Херсоні» на дії колаборантки Інни Бугонько. Це колишня староста Плавського, Вільного і Роздолля, яка при окупантах обійняла посаду «голови Плавської територіальної адміністрації». Бугонько, зокрема, під час особистих бесід змушує батьків погодитись із закриттям окупаційної школи. «Наша школа — це центр життя села, — написали скаржники. — Якщо школу закриють, дітям доведеться їздити у Петрівську школу, яка знаходиться за 17 км від нас. Для наших школярів такий шлях небезпечний».

У ту ж Петрівку хочуть також перевести і учнів із сусідньої Павлівки. Батьки звернулись до пропагандистів. «Наразі у школі навчається 79 дітей із 1 по 11 клас, — процитував їх згаданий телеграм-канал. — Працює 28 людей, з них 12 — педагогічний склад (вчителі вищої категорії — 2, пер-

нального використання наявних ресурсів і обмеженням фінансуванням сфери освіти. При цьому перелік закладів, які підлягають оптимізації, наразі не визначений».

До того ж директорам цих окупаційних закладів уже сказали готуватись до закриття. Серед таких — і колаборантка Наталія Крупа, яка до окупації працювала директоркою Сиваського ліцею № 2 Новотроїцької селищної ради. Із частиною колективу вона серед перших пішла на співпрацю, що дало змогу окупантам уже 1 вересня 2022

року запустити у роботу окупаційну «Сиваську школу № 2 Новотроїцького району». На окупаційну директорку посипались «нагороди». Зокрема, окупаційна влада нагородила її «медаллю» «Человек труда Херсонской области». У школі було створено загін окупаційної «Юнармії», школярі брали участь у «патріотичних» конкурсах і «зарніцах».

Тепер батьки учнів окупаційної школи змушені звернутися до окупаційного «міністра освіти і науки Херсонської області» Алексея Григорьева. Їхній лист оприлюднив окупаційний телеграм-канал «Капітан Очевідність в Херсоні». Там є такі слова: «Чому такі питання вирішуються без згоди з батьківською спільнотою? Чому нас ставлять вже перед фактом?» А ще такі, які, найімовірніше,

надиктувала сама колаборантка: «Особливе занепокоєння викликає доля висококваліфікованого педагогічного складу нашої школи та її директора Крупи Наталії Пилипівни, яка протягом 26 років керівництва школою зробила все для того, щоб школа була однією з кращих в області».

У ще одній окупаційній школі того ж Новотроїцького «округу» колаборанти записали відеозвернення дітей до окупаційного «губернатора» Володимира Сальда. Йдеться про школу у Подовому, де колаборанти створили дитячу команду KBK «Смішинка у капці», яку використовують у пропагандистських заходах. «До нас дійшли тривожні чутки, що нашу школу хочуть закрити, — звернулись діти під примусом педагогів-зрадників до Сальда. — Ви бачили нас у фіналі ліги. Ви знаєте, як ми старались і як раділи, коли посіли третє місце. Будь ласка, не дайте «Смішинці у капці» замовкнути. Якщо наша школа закриється, ми втрачимо не лише парті, але і нашу маленьку сцену».

«Втрутитись» окупаційного «губернатора» і зупинити закриття окупаційної школи попросили і батьки з Олександрівки.

Та, схоже, найбільше окупаційну владу мав налякати лист батьків учнів окупаційної Новоолександрівської школи №1 Генічеського району, де нібито навчаються 270 дітей, а з 1 вересня мали б прийти ще 20 першокласників. Тепер їх хочуть перевести в окупаційну школу № 2. «Після закриття школи більше 60 співробітників залишаться без роботи, що спричинить соціальні хвилювання, які можуть спровокувати зрив виборів на території всього селища», — написали батьки.

«Вибори» до державної думи рф окупанти планують провести 20 вересня цього року. І серед учителів окупованої Херсонщини справді багато тих, хто допомагав їм малювати результати окупаційних «референдуму», «виборів у Херсонську обласну думу» і «виборів президента». Саме їхні старання дали можливість «голови» окупаційної «виборчої комісії»

Марині Захаровій заявити в ефірі окупаційного телеканалу «Таврія»: «Явка на виборах у Херсонській області завжди була вище 70 %». При тому, що на ті «вибори» ходили кілька десятків колаборантів, що навіть телепропагандисти не могли приховати.

Після нагадувань про «вибори» заробляти очки для «Єдиної Росії» взявся «губернатор». Про ситуацію із закриттям Сальдо висловився у соцмережах так: «На жаль, з людьми не було проведено потрібної роз'яснювальної роботи, з батьками ніхто не спілкувався, а робити будь-які оптимізації і тим більше закриття шкіл без урахування їх думки і думки педагогів — не дозволено». І додав: «Зараз до роботи з батьківським активом за моїм дорученням підключилось регіональне відділення «Єдиної Росії», яке повинно прийняти і об-

робити звернення від педагогів і батьків, провести роз'яснювальну роботу».

Проводити її окупаційний «губернатор» направив «заступника голови уряду Херсонської області» Сергія Черевка. Батькам в оку-

пованих Олександрівці і Горностаївці Новотроїцького так званого «округу» та на камеру пропагандистів окупаційної «Таврії» Черевко сказав: «Якщо кількість дітей з якихось демографічних причин зменшується, то безумовно виникає дисбаланс фінансовий з утримання освітніх організацій». Пообіцяв, що окупанти «обов'язково врахують думку» педагогів і батьків, але «всі повинні звикнути, що є законні вимоги фінансової бюджетної системи», тому «міністерство освіти проведе заходи з оптимізації витрат».

Однією з тих, хто взявся допомагати «шефу», стала і «голова» окупаційної «адміністрації Генічеського муніципального округу» і «районної організації» «Єдиної Росії» Юлія Семякіна. Батьки учнів семи окупаційних шкіл, які, за її словами, в «окрузі» хочуть «оптимізувати», прийшли за відповіддю просто у кабінет колаборантки. Остання від-

разу знайшла «винних» у закритті. Її слова потім процитував телеграм-канал окупаційної «адміністрації»: «Я розумію цифри. Розумію, що дітей мало, що навантаження на бюджет велике, — сказала зрадниця, зокрема. — Так, їх поки що небагато. Але чому? Тому що довгі роки київський режим тримав людей у страху, у невпевненості. Сім'ї боялись народжувати, боялись планувати життя. Але подивіться — народжуваність в окрузі і регіоні зростає щороку!»

Тепер зі зростаючою кількістю влучань наших воїнів по техніці і логістичних шляхах окупантів цинічна брехуха має сама боятися планувати своє подальше життя. Якщо не встигне втекти, то мине воно у буцегарні.

Мабуть, якщо не всі, то більшість колаборантів це розуміють. Але наостанок стараються ще вхопити. Наприклад, так звана «переможниця попереднього голосування «Єдиної Росії» Олена Дмитрук разом зі знімальною групою окупаційного телеканалу «Таврія» недавно завітала у Новотроїцьке, де окупанти вирішили «провести капітальний ремонт Новотроїцького центру культури і дозволила за народною програмою «Єдиної Росії». Колаборантка, мабуть, хотіла і обсяги фінансування оцінити, і «передвиборчу» агітацію провести. У результаті побачила, що далі демонтажних робіт у приміщенні, яке не потребувало жодного ремонту, справа не пішла. А в ефірі сказала таке: «На сьогоднішній день на етапі демонтажу будівельники не відчули на собі явища кризи».

«Криза» — для того, що відбувається на окупованому лівобережжі, назва досить легка. Але якщо навіть окупанти та їхні прислужники вже не приховують, що у них не все добре, це вже гарні новини. Чекаємо ще на кращі.

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

«Мій хлопчик постаршав, його було важко впізнати»: морпіх Кирило Волович із Кізомису повернувся додому після чотирьох років російських катівень

Рідні захисників 36-ї окремої бригади морської піхоти об'єдналися та створили групу, в якій обговорювали подальші дії й ділилися інформацією. Пані Анна каже: офіційної інформації не було взагалі, хлопці на зв'язок не виходили. Про їхній полон дізналися з ворожих каналів 12 квітня 2022 року.

«Ми бачили деякі кадри, але впізнати Кирила не змогли — було дуже багато хлопців. Лише згодом російський пропагандист опублікував відео, де серед полонених був Кирило з перебинтованою пораненою рукою. Мій хлопчик постаршав, його було важко впізнати, він був знесиленим, втомленим, — говорить пані Анна. — Про події в Маріуполі ми дізналися пізніше. У ніч із 10 на 11 квітня бригада намагалася прорватися з оточеного міста в бік Запоріжжя. Вони розподілили обов'язки, зібрали поранених і вирушили. Але росіяни вже чекали: щойно помітили рух — почали обстрілювати з різного озброєння, зокрема з літаків. Колону розбили, було багато загиблих і поранених. Кирило теж отримав поранення, але міг пересуватися сам. Разом із двома побратимами, ховаючись від вибухів, вони намагалися вдрозе вийти з міста, але потрапили на бойовиків так званої «ДНР» і потрапили в полон».

РОКИ ТОРТУР, ГОЛОДУ ТА ПРИНИЖЕНЬ У ПОЛОНІ
У російський полон Кирило Волович потрапив, коли йому було лише 22 роки. Попереду — тяжкі роки неволі — побиття, голод, приниження та повна ізоляція від рідних. За словами тітки захисника Анни Петракової, після кількох місяців полону вона побачила фото племінника й ледве його впізнала: запалі щокі, стирчали ключиці, виснажене тіло, обтягнуте шкірою, і погляд, у якому майже не залишилося надії.

«Спочатку Кирила привезли в Сартану, де вже стояли ангари для українських військовополонених. Потім були колонії та СІЗО Ростовської й Волгоградської областей. Наприкінці літа 2024 року його перевели до міста Глазов у Удмуртії в СІЗО №2. Брати нічого не знали один про одного, бо їх утримували в різних місцях. Але обидва пройшли важкий шлях. Витримали тор-

не дозволяли обпертися об стіну. Хлопці падали знесиленими», — додає Анна Петракова.

Увесь цей час родина боролася за повернення Кирила та його брата Антона. Рідні виходили на акції підтримки військовополонених, писали звернення до різних інстанцій, брали участь в офіційних зустрічах тощо. Загалом, щоб повернути своїх хлопців додому, вони надіслали понад 2000 запитів.

Із літа 2022 року пані Анна щомісяця писала листи Кирилу та Антону. За чотири роки лише Кирилу вона надіслала близько 60 листів, передаючи їх усіма можливими способами.

«Я знаю, що Кирило отримав лише 22 мої листи — переважно у 2025 році. Багато залежить від місця утримання. Є такі локації, де інформаційний вакуум — це один зі способів тиску на наших військових. Усі листи проходять через наглядача, який вирішує, чи передати їх. Ми писали нейтрально: коротко про родину, що чекаємо і любимо. Лише російською мовою, бо написані українською категорично не передавали, хотіли, щоб наші захисники забули рідну мову. Отримала листи і від Кирила, але дуже короткі — буквально кілька рядків», — додає тітка захисника.

За першої ж можливості пані Анна нагадувала про полоненого — не лише Кирила, а й його рідного брата Антона.

СПРАВЖНЄ ВЕЛИКОДНЄ ДИВО...

Два роки поспіль Великдень для родини Воловичів став справжнім дивом. У квітні 2025 року звільнили Антона, а через рік — у квітні 2026-го — і Кирила.

«У мене було передчуття перед Великоднем, що зателефонують і скажуть: Кирило вдома. Ми дуже чекали, вірили. Коли подзвонили із СБУ, одразу запитали, чи

Після звільнення Кирило написав їй у фейсбуці, адже не пам'ятав телефонів рідних.

«Через чотири-п'ять годин після звільнення він написав: «Це я, Кирило, я вдома!». Він одразу запитав про брата, маму, дівчину. Я передала контакти, і він подзвонив. Зараз ми постійно на зв'язку. Про те, що молодшого брата Антона звільнили раніше, Кирило дізнався з листів — я намагалася повідомити це завуальовано», — говорить пані Анна.

МОРПІХ ІЗ ХЕРСОНЩИНИ ПРОХОДИТЬ СКЛАДНУ РЕАБІЛІТАЦІЮ ПІСЛЯ ПОЛОНУ

Родина вже відвідала Кирила в лікарні, де він перебуває після обміну. Попереду — тривале лікування, операції та складне відновлення після років російського полону.

Кирило у реабілітаційному центрі проходить повне медичне обстеження. Після цього його скерують до профільних лікарень у різних регіонах України для подальшого лікування та реабілітації. За словами тітки захисника Анни Петракової, відновлення буде довгим — організм досі зберігає наслідки боїв за Маріуполь і катуваль у полоні.

«У нього є поранення, яке він отримав під час боїв за Маріуполь. У тілі залишається уламок — його потрібно оперувати, бо рука працює погано через ураження нервових закінчень. Під час перебування в полоні йому зламали ніс, тому потрібна операція з відновлення носової перегородки. Окремо — психологічний стан: потрібна довга робота з фахівцями, бо є проблеми зі сном і адаптацією після полону, — говорить пані Анна. — Також у полоні їх змушували стояти понад добу, і, як наслідок, — постраждали суглоби. Він скаржиться на сильний біль у кульшових і колінних суглобах. Обстеження ще тривають, попередню МРТ і КТ, і ми навіть не знаємо, що це можуть виявити лікарі».

Перші дні після повернення Кирило жив ніби на адреналіні — радів свободі, близьким і можливості нарешті обійняти рідних. Але сім'я розуміє: справжнє усвідомлення пережитого ще попереду.

«Це був адреналін... Бо чотири роки в катівнях росіян — це не життя, а лише існування. І коли вони повертаються в Україну, це неймовірна радість, щастя, емоції. Їм здається, що найгірше вже позаду, і вони не до кінця усвідомлюють свій психологічний стан. А потім приходять психологічні «відкати», і людина починає розуміти, скільки ще треба пройти, перш ніж знову навчитися жити, бути вдома з рідними й здійснювати свої мрії. Але Кирило тримається позитивно, підбадьорює нас, хоча ми розуміємо — він робить це, щоб не засмучувати родину. Він усміхається, мріє подорожувати, бути поруч із близькими й надолужити все те, що забрав у нього полон. Ми віримо, що він впорається. Але зараз найважливіше — лікування», — додає тітка захисника.

Рідні кажуть: головне, що Кирило живий і нарешті вдома. А все інше вони готові пройти разом із ним — крок за кроком.

Фото Кирила в російському полоні. За словами тітки, Кирило ніби одразу постарів на кілька років

Кирило Волович разом зі 174 військовими у перші хвилини після звільнення з полону

тури струмом, металевою арматурою, гумовими кийками, шокерами. Ворожі наглядчі чіплялися до будь-чого: неправильно заправили ліжко, не так стали, не так поведилися. Морили голодом — інколи по кілька тижнів. Бувало, що кілька днів не давали спати, змушували стояти і навіть

розумію, чому телефонують. Я відповіла, що так. Запитали, чи печемо паски, і сказали зустрічати ще одного захисника вдома. Це неможливо передати словами — довгоочікуване щастя. Я одразу зателефонувала Антону, він — мамі та іншим рідним», — каже пані Анна.

ЩО ПОТРІБНО РОБИТИ, ЯКЩО БЛИЗЬКИЙ У ПОЛОНІ

Цього року Координаційний штаб із питань поводження з військовополоненими вже повернув із російського полону 832 військових і цивільних українців. Загалом від початку повномасштабного вторгнення рф додому вдалося повернути 9 048 людей. Якщо говорити окремо про Херсонщину, то з 2022 року із російської неволі звільнили 154 військовослужбовці області.

У Координаційному штабі наголошують: робота над поверненням українських полонених триває постійно, навіть у найскладніших випадках. Зокрема, нині ведуться перемовини щодо повернення українців, яких утримують у Чечні.

«Комунікація щодо повернення звідти наших громадян ведеться давно. Це питання досить проблемне, оскільки місця їх утримання чи підпорядкування покрань рф. Ми у процесі перемовин і, сподіваюся, чеченське питання закриємо найближчим часом», — сказав у інтерв'ю Укрінформу керівник Секретаріату Координаційного штабу Богдан Охріменко.

Родини військовополонених підкреслюють: надзвичайно важливо не залишатися наодинці з проблемою та діяти відразу після зникнення чи підтвердження полону близької людини. Саме системна комунікація з державними структурами, офіційні звернення та постійне оновлення інформації допомагають формувати й уточнювати списки на обмін.

У Міністерстві реінтеграції радять дотримуватися чіткого алгоритму дій. Передусім потрібно зібрати всі можливі факти та докази, які можуть допомогти в розшуку людини: фото, останні контакти, інформацію про місце служби, можливих свідків чи обставини зникнення.

ОСОБИСТИЙ КАБІНЕТ НА САЙТІ КООРДШТАБУ ДОПОМОЖЕ ЗНАЙТИ МІСЦЕ ПЕРЕБУВАННЯ ПОЛОНЕНОГО

Джерело: Міністерство оборони України

Після цього необхідно:

— повідомити Національне інформаційне бюро (НІБ) у будь-який зручний для вас спосіб — зателефонувати на гарячу лінію за номером:

☎ **16-48** або ж ☎ **(044) 287-81-65**

чи скористатися чат-ботом;

— звернутися до Об'єднаного центру з пошуку та звільнення полонених при СБУ за телефонами:

☎ **(067) 650-83-32,**

☎ **(044) 321-11-21, ☎ (098) 321-11-21**

або ж надіслати листа на електронну адресу:

united_centre.ssu@gmail.com;

— подати заяву до територіального підрозділу поліції. Зафіксувати реєстраційний номер заяви, а також забрати витяг із ЄРДР, де буде зазначено ПІБ слідчого. За кожним фактом зникнення, викрадення або потрапляння у полон відкривається кримінальне провадження;

— здати біологічний зразок для виведення ДНК-профілю для подальшого їх порівняння. Зразки відбираються у біологічних батьків або дітей зниклої особи;

— зв'язатися із СБУ, щоб дізнатися ПІБ слідчого, який веде досудове розслідування, для подальшої взаємодії з ним.

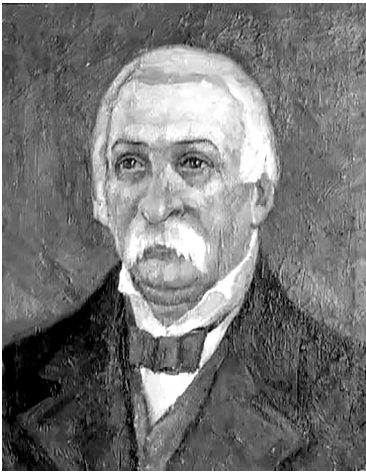
Також варто створити особистий кабінет Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими та подати заяву про полон або зникнення захисника.

За посиланням — покрокова відеоінструкція, як це зробити. ➡

Після подання заяви її статус можна відстежувати в особистому кабінеті заявника та, за потреби, отримувати онлайн-консультації від консультантів Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими.

Важливо! Будь-які нові відомості щодо військовополоненого слід вносити в особистий кабінет Координаційного штабу в розділі «Додаткова інформація», а також надавати слідчому, котрий веде справу.

Тамара Белкіна,
фото з відкритих джерел

НОВА СПРАВА

10 липня виповнився 251 рік від дня народження видатного українського бджоляра-винахідника Петра Прокоповича. Він здійснив справжню революцію у бджільництві та допоміг зберегти живими безліч бджіл.

Петро Прокопович народився у 1775 році в селищі Пальчики, зараз це Конотопський район на Чернігівщині. Його батько був священником та походив із козацького роду. Із дитинства Петро ріс допитливим та кмітливим. Батько бачив сина теж священнослужителем, тому відправив його на навчання до Києво-Могилянської академії на богословський клас. У навчальному закладі Прокопович опанував кілька мов, досконало знав не тільки латину, а й німецьку, французьку, польську та угорську. Згодом замість ризи священнослужителя він вдягнув мундир офіцера і брав участь у кількох війнах. Пізніше став поручиком та особистим ад'ютантом генерала, але військова кар'єра Петру Прокоповичу не припала до душі і за першої нагоди він звільнився. Батько, обурений рішенням сина, вигнав його з дому і лишив спадку. Деякий час Петро був вимушений жити у свого молодшого брата Степана. Той саме мав пасіку і «познайомив» із нею старшого брата. Бджоли так захопили майбутнього винахідника, що за гроші, отримані під час звільнення з армії, він не тільки придбав собі будинок, а й землю із 37 вуликів. Кілька років витратив на те, щоб вивчити і дослідити життя бджіл — як вони живуть, чим хворіють, як розмножуються та працюють, як реагують на флору, погоду тощо. Також самостійно навчився майструвати для них вулики.

У вересні 1801 року, коли пасіка Петра тільки починала ставати на ноги, сталася страшна пожежа. Його будинок та майно згоріли вщент. Прокопович не здався: він викопав землянку, прожив у ній усю зиму і на останні 10 рублів, які дивом урятував від вогню, майстрував нові вулики.

У 1808 році Прокопович мав уже 580 вуликів. Також він займався самоосвітою і передплачував профільні журнали для пасічників.

ГУМАННИЙ ПІДХІД

Усі ці роки, працюючи з бджолами, Прокопович шукав

Винахідник рамкового вулика

Петро Прокопович: українець, який навчив світ любити бджіл

Петро Іванович Прокопович увійшов в історію світової науки як винахідник першого у світі розбірного рамкового вулика, що докорінно змінило принципи бджільництва та зробило його гуманним і високопродуктивним промислом. Він детально вивчав життя комах та занотовував їхній «денний» розклад, проводив експерименти з медоносними рослинами. Залишивши військову службу, український дослідник створив на Чернігівщині найбільше пасічницьке господарство свого часу і заснував першу в Європі профільну школу для навчання майстрів

безпечніший метод забору в них меду. На той час його збирали варварськими методами — аби забрати солодкі соти, вулики заносили в спеціальні ями й обкурювали їх сіркою. Комахи задихалися і гинули цілими сім'ями.

Тільки після цього вулик ламали і забирали стільники з медом, пергою та личинками. Так пасічники щороку знищували своїх найпродуктивніших «працівниць», бо вони давали більше меду, а ті, які давали менше, — залишалися зимувати. Часто вони були хворобливі і слабкі, могли не пережити зиму та не принести меду в майбутньому. Сам мед із розламаних дуплянок був із домішками воску, залишками загиблих комах тощо. Та й щороку відтворювати значну кількість вуликів та загиблих сімей було дуже важко. Прокопович поставив собі за мету створити вулик або віднайти спосіб, який дасть змогу людині користуватися працею бджіл і водночас зберегти комахам життя.

Існує навіть легенда, що маленький племінник Прокоповича шоліта гірко плакав, коли

Поставляв мед до кондитерських фабрик Європи

бджіл закурювали сіркою, і відмовлявся їсти мед. Тоді дядько пообіцяв малому, що знайде гуманний спосіб збору меду.

На експерименти Прокопович витратив 14 років, і у 1814 році сконструював свій вулик із рухомою дерев'яною рамкою та розділив його на кілька ярусів. Тепер стільник бджоли будували не на стіні вулика, а всередині цієї рамки. Пасічник міг у будь-який момент висунути її, як шухляду з комода, оглянути, забрати мед і повернути назад, не турбуючи і не вбиваючи жодної комах. Вулик такої конструкції був настільки продуманим, що зібрати його можна було без жодного цвяха. На той час це було дуже важливо, адже вироби з металу коштували недешево, а іржа від цвяхів могла відлякувати бджіл. Конструкція збиралася завдяки пазам. Але рамка у вулику — то була лише половина справи. Пасічник помітив, що якщо матка відкладає яйця в тих же стільниках, де й зберігається мед, то якість продукту зменшується, а відбирати його небезпечно для майбутнього покоління бджіл. Тоді він, врахувавши точні розміри тіла робочої бджоли та бджолоїної

матки, зробив у перегородці вулика прорізи такого розміру, крізь які «працівниці» легко проходили у верхнє «медове» відділення, а матка фізично не могла туди потрапити. Як наслідок, він отримав чистий мед у рамках і повну безпеку для розплоду бджолиних сімей, які знаходились тепер в нижній частині вулика. Так роздільна решітка стала другим вагомим винаходом Прокоповича.

НАВЧАВ ПИСЬМА І БДЖІЛЬНИЦТВА

Винахід рамкового вулика і перегородки для маток сприяли тому, що Прокопович зі звичайного пасічника став успішним підприємцем. Мед і віск із його пасіки закупували кондитерські фабрики, ресторани,

часто повторював, що груба та зла людина не може бути хорошим бджолярем, бо комахи не терплять злості. Прокопович вірив, що «спілкування» з бджолами здатні навіть змінити жорстоку людину.

За час існування школи Прокопович випустив понад 700 професійних бджолярів. Коли вони повертались до поміщи-

На його пасіку приїздив Тарас Шевченко

ків та працювали з вуликами, то ставали тогочасною «рекламою» нової системи бджільництва та самої школи Прокоповича.

Після здобуття широкої популярності Петру Прокопо-

свічкові заводи по всій країні, а чистота його меду стала еталоном. Прокопович хотів масштабувати свої знання та передати власний досвід іншим. Тож у 1828 році він у рідному селі відкрив першу в Європі і єдину на той час у країні школу бджільництва. Навчання в школі тривало два роки. А програма була розписана до дрібниць. Майбутні бджолярі вивчали теоретичну біологію комах, мали вміння самостійно виготовити вулик, висаджували медоносні рослини і навчались бухгалтерії. Здебільшого учнями школи були кріпаки. В школі діяли кілька правил. Перше — учні спочатку вчилися читати і писати, а вже потім — опановували бджолярську справу. У закладі Прокоповича були заборонені тілесні покарання і бійки. Якщо хтось вирішив з'ясувати стосунки кулаками, то його виключали зі школи. Також пасічник вважав, що людина, яка працює з бджолами, має бути спокійною, «чистою» та доброю. Він

вичу запропонували посаду в столиці. Та він відмовився від неї, бо не захотів переїжджати та покидати свій «крилатий народ» — так він називав бджіл.

Петро Прокопович помер у 1850 році. Його поховали у селі Пальчики, на території поряд із заснованою ним школою. Його справу упродовж майже 30 років продовжував син Степан. Після смерті сина Прокоповича пасіка та школа були розкрадені та спалені. Не залишилось навіть точного портрета винахідника рамкового вулика.

Перший пам'ятник видатному бджоляру було встановлено у Львові у 1935 році. У 1975 році в Батурині йому було споруджено ще один пам'ятник. Згодом іменем Прокоповича було названо Український інститут бджільництва. Вулиці, названі на честь Петра Проко-

повича, є у Батурині, Києві, Ніжині та інших містах України. У 2015 році, до 240-річчя від дня народження бджоляра НБУ випустив в обіг пам'ятну монету номіналом 2 гривні.

ЦІКАВІ ФАКТИ

На початку 1840-х років пасіка Прокоповича стала найбільшою в світі. На той час вона нараховувала 10 тис. бджолосімей. Аби долучитись до вивчення бджільництва могли всі охочі, він створив спеціальну азбуку для неписьменних пасічників і розробив спеціальну методичку, яка могла б допомогти бджолярам опанувати навички письма дуже швидко. Сам Прокопович був автором більш ніж 60 праць, присвячених діяльності всього його життя. Багато з них актуальні і нині. Він розробив методи боротьби із хворобами бджіл, детально описав технології догляду за їхніми сім'ями та оптимальні способи збору меду. Також активно займався питаннями селекції бджіл, прагнучи вивести найпродуктивніші та найспокійніші породи. Був членом Вільного економічного товариства.

На пасіках Прокоповича були заборонені алкоголь та лихослів'я. Людям, які працювали у нього, він платив високу зарплату, що давало можливість багатством із них згодом викупити себе та свої родини із кріпацтва.

Винахідник засівав гектари полів спеціальними рослинами. Його абсолютними фаворитами були синяк звичайний та фацелія. Він вважав синяк найкращим медоносом планети й вивчав, скільки нектару бджола бере з однієї квітки залежно від часу доби.

Крім бджолярських девайсів, він розробив і змайстрував для своїх потреб безколісний плуг, покращену косу та навіть власну модель хлібозбиральної машини.

У 1843 році пасіку Прокоповича відвідав поет Тарас Шевченко. Він побував у нього вдома та у школі. Згодом виконав малюнок «На пасіці». Вважається, що прототипом бджоляра та філософа, сотника Никифора Сокири у повісті Шевченка «Близнюки» став саме Петро Прокопович. Також до школи приїздили історики Микола Костомаров та Михайло Максимович.

● **Грошова пастка**

Як не потрапити на гачок кібершахраїв

Із початком повномасштабної війни в Україні з'явився новий фінансовий фронт. Поки одні віддають останнє на потреби армії, інші навчилися на цьому паразитувати. За даними правоохоронців, обсяги кібершахрайства в країні сягнули масштабів національної загрози, а суми збитків вимірюються мільярдами гривень. Сьогодні зловмисники використовують тонку психологію, штучний інтелект та спекують на найбільючіших для українців темах — виплатах від держави, допомозі ЗСУ та пошуку зниклих безвісти

Тамара Белкіна,
фото з відкритих джерел

СХЕМИ ОШУКАНСТВА
Як зазначають у пресслужбі кіберполіції, сучасне шахрайство майже повністю базується на соціальній інженерії — методі маніпуляцій, коли жертва під впливом емоцій сама віддає гроші або передає паролі від карток. Шахраї б'ють по трьох головних тригерах: фінансова скрута, паніка або бажання допомоги. Одна із наймасовіших схем — «грошова допомога» від держави або міжнародних організацій. Жертва переходить за посиланням на сайт, який один в один копіює дизайн «Дії» або відомого банку, і вводить туди дані своєї картки разом із CVV-кодом нібито «для за-

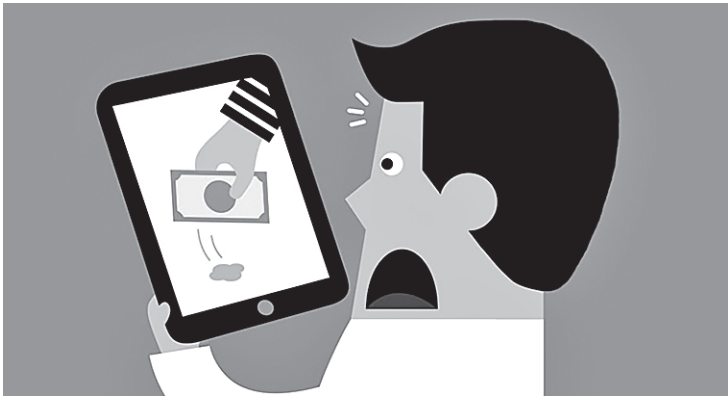

голос товариша чи родича, люди майже не вагаються.

Нікому не можна повідомляти CVV-код картки

рахування коштів». За кілька хвилин рахунок жертви спустошують. Іще один цинічний вид шахрайства — збір грошей на рейкове лікування поранених військових або продаж неіснуючих автівок і дронів для фронту. Також існує схема, де шахраї паразитують на людському горі — коли родичам зниклих безвісти бійців пишуть у приватні повідомлення і за гроші обіцяють «включити до списків на обмін» або «надати інформацію про місцеперебування». Досить поширений варіант виманювання грошей — злам акаунту у месенджерах. Шахраї беруть старі голосові повідомлення власника, за допомогою штучного інтелекту генерують новий аудіозапис чи просто пишуть текстове повідомлення і розсилають друзям, де просять гроші в борг. Почувши знайомий

Шахраї «заманюють» виплатами від держави

загрозу втрати грошей або, навпаки, про раптову допомогу, вмикається тунельний зір — емоції перемагають логіку.

ЯК РОЗПІЗНАТИ МАНІПУЛЯЦІЮ

Перше, що потрібно зробити, коли ви бачите оголошення про виплати, збір на лікування чи покупку авто, прохання про допомогу — це перевірити інформацію, зазначають у пресслужбі кіберполіції. Для цього, наприклад, потрібно зайти на офіційний сайт державної установи або в свій застосу-

нок «Дія», зателефонувати людині, яка просить гроші у борг, на мобільний номер або поставити питання, відповідь на яке знаєте тільки ви двоє. Щодо покупок в інтернет-магазинах — варто використовувати лише післяплату або перевіряти сайт через сервіс кіберполіції «Stop Fraud». Ніколи і нікому за жодних обставин не можна повідомляти CVV-код (три цифри на звороті картки), термін її дії, пін-код та одноразові паролі для входу в особистий кабінет банку. У поліції нагадують: жоден працівник банку чи держслужбовець не має права їх запитувати.

НЕВІДКЛАДНІ ДІЇ

Якщо вже так сталося, ви потрапили на гачок шахраїв і зрозуміли, що вас надурили, то варто діяти швидко. Перше, що потрібно зробити, — терміново заблокувати картку, а потім зателефонувати на гарячу лінію банку і повідомити, що відбулися шахрайські дії. Якщо ви вводили пароль від онлайн-банкінгу або соцмереж на підозрілому сайті, негайно змініть паролі на всіх пристроях та увімкніть двофакторну автентифікацію. Якщо оплатили покупку в інтернет-магазині, зробіть скріншот переписки

та чека про переказ коштів, збережіть номер телефону чи посилання на сайт, із якого з вами зв'язались. Не видаляйте чат, навіть якщо шахрай починає чистити повідомлення. Того ж дня потрібно написати заяву про шахрайство до кіберполіції. Зробити це можна на офіційному сайті установи — cyberpolice.gov.ua

або за номером 0 800 505 170. Це необхідно, щоб заблокувати рахунок шахраїв та попередити інших.

● **Цікаво**

Українське слово

Третій тиждень липня багатий на події, які змінили хід світової та української історії. Згадуємо найцікавіші історичні факти, пов'язані з періодом від 20 до 26 липня.

20 липня: шлях до зірок і боротьба з диктатурою

1304 року народився італійський поет Франческо Петрарка — один із засновників гуманізму епохи Відродження. У 1944 році цього дня відбулася невдала спроба замаху на Адольфа Гітлера, організована німецькими офіцерами. А в 1969 році космічний корабель «Аполлон-11» здійснив історичну посадку на поверхню Місяця. У 1990 році пішов із життя всесвітньо відомий кінорежисер Сергій Параджанов.

21 липня: великі особистості

За переказами, 21 липня 356 року до нашої ери народився Олександр Македонський. Тієї ж ночі згорів легендарний Храм Артеміди в Ефесі — одне із семи чудес античного світу. У 1899 році народився американський письменник Ернест Гемінґвей, а в 1906 році — українська поетеса Олена Теліга. У 1969 році Ніл Армстронг і Базз Олдрін першими пройшлися поверхнею Місяця.

22 липня: українська сцена і світова економіка

Цього дня 1819 року в Полтаві вперше відбулася прем'єра п'єси «Наталка Полтавка» Івана Котляревського — твору, що започаткував нову українську драматургію. У 1891 році народився письменник Сергій Пилипенко.

23 липня: символи державності

1888 року в Києві відкрили пам'ятник Богдану Хмельницькому, який став одним із символів української столиці. У 1892 році народився імператор Ефіопії Хайле Селассіє I. У 1974 році в Греції завершилося правління військової хунти «чорних полковників». А 1990 року Головою Верховної Ради УРСР було обрано Леоніда Кравчука — майбутнього першого Президента незалежної України.

24 липня: від княгині Ольги до українського прапора

Цього дня 969 року померла княгиня Ольга — одна із найвизначніших правительок Київської Русі. У 1783 році народився визволитель Латинської Америки Симон Болівар. У 1964 році помер український поет Максим Рильський. А 1990 року над будівлею Київської міської ради вперше офіційно підняли синьо-жовтий прапор України.

25 липня: день визначних змін

1687 року гетьманом України обрали Івана Мазепу — одного з найвідоміших діячів української історії. У 1909 році француз Луї Блеріо вперше перелетів через Ла-Манш літаком. У 1934 році помер Нестор Махно, а в 1943 році в Італії було повалено режим Беніто Муссоліні. У 1984 році радянська космонавтка Світлана Савицька стала першою жінкою, яка здійснила вихід у відкритий космос.

26 липня: нові держави та нові можливості

Цього дня у 1875 році народився швейцарський психіатр Карл Густав Юнг — засновник аналітичної психології. В 1992 році Україна стала членом Міжнародного валютного фонду, відкривши новий етап співпраці зі світовою фінансовою системою.

Підготував Олексій Ковальчук

ГОРОСКОП
на тиждень
із 20 до 26 липня

ОВЕН

Тиждень дасть можливість проявити себе у новій справі. Не бійтеся брати ініціативу у власні руки. Ваша наполегливість буде винагороджена.

ТЕЛЕЦЬ

Час звернути увагу на особистий комфорт і відпочинок. Не перевантажуйте себе зайвими турботами. Вихідні сприятливі для сімейного дозвілля.

БЛИЗНЮКИ

Попереду багато спілкування та цікавих зустрічей. Можлива пропозиція, яка відкриє нові перспективи. Будьте уважні до деталей.

РАК

Фінансові питання вимагатимуть виваженого підходу. Уникайте необдуманих витрат і зосередьтеся на довгострокових цілях.

ЛЕВ

Ваш авторитет зростатиме. Люди прислухатимуться до ваших порад, тому використовуйте цей період для просування власних ідей.

ДІВА

Тиждень підходить для аналізу та планування. Не поспішайте з висновками. Спокійна робота принесе кращі результати, ніж поспіх.

ТЕРЕЗИ

Вас чекають приємні знайомства та нові враження. Вдалий час для творчості, культурних заходів і відновлення старих контактів.

СКОРПІОН

Кар'єрні питання можуть вийти на перший план. Ваші професійні навички допоможуть вирішити складне завдання та зміцнити репутацію.

СТРІЛЕЦЬ

Тиждень сприятливий для навчання та розширення кругозору. Нова інформація стане корисною вже найближчим часом.

КОЗОРІГ

Зосередьтеся на справах, які давно потребували завершення. Наведений порядок у документах і планах принесе відчуття впевненості.

ВОДОЛІЙ

Важливу роль відіграватимуть партнерські відносини. Співпраця допоможе досягти результатів швидше, ніж самотійні дії.

РИБИ

Тиждень вимагатиме дисципліни та уважності. Дбайте про здоров'я, дотримуйтеся режиму і не відкладайте важливі справи на потім.

Втрачено атестат про повну загальну середню освіту з додатком до нього серії ХЕ 32465318, виданий 06.07.2007 року на ім'я Куценко Володимир Васильович. Документ вважати недійсним.

Рецепти

Суп із молодих овочів

Влітку саме час готувати суп із молодих овочів. Свіжий, легкий та вітамінний суп стане чудовим обідом в літню спеку.

Інгредієнти (на 6 порцій):

Овочі:
капуста молода – 500 г; морква молода – 200 г;
картопля молода – 300 г; зелений горошок – 200 г.

Зелень:
петрушка (пучок) – 1 шт.; кріп (пучок) – 1 шт.

Приправи:
бульйонні кубики – 2 шт.; лавровий лист – 2 шт.;
часник сушений – 1/2 ч. л.; мускатний горіх мелений – за смаком;
перець чорний мелений – 1/3 ч. л.; сіль – 3 г;
вода – 2 л.

Приготування:

- Ретельно помийте моркву та молоду картоплю. Капусту і зелений горошок добре промийте під проточною водою та обсушіть. Молоду картоплю наріжте середніми кубиками, моркву – кружальцями, а капусту покришіть довільно.
- У каструлі доведіть до кипіння 2 літри води. В окріп покладіть картоплю і моркву, додайте овочеві бульйонні

кубики та лавровий лист. Варіть приблизно 10 хвилин.
3. Додайте до супу нарізану капусту. Варіть іще 5-7 хвилин. Додайте приправи та горошок. Коли суп знову закипить, додайте нарізані петрушку та кріп.
4. Зніміть із вогню. Перед подачею дайте супові настоятись 5 хвилин. Такий суп особливо смакує свіжим, та й завдяки своєму неймовірному смаку точно надовго не залишиться в холодильнику!

Молода картопля із сирним соусом

Картопля із сирним соусом — це один із найсмачніших гарнірів.

Інгредієнти (на 4 порції):

картопля молода – 200 г; масло вершкове – 20 г.

Для соусу:
сир м'який – 100 г; сметана 15% – 50 г;
огірок – 1 шт.; сіль – за смаком;
кріп (гілочка) – 5 г; перець чорний мелений – за смаком.

2. Для соусу сир розітріть зі сметаною. Огірок помийте, обсушіть і натріть на грубій тертці. Покладіть у сирну масу разом із подрібненим кропом. Соус посоліть, поперчіть і перемішайте. Викладіть у соусник і помістіть у холодильник на 10-15 хвилин.
3. Картоплю подавайте гарячою разом з охолодженим соусом. Прикрасьте соус гілочкою кропу.

Фрикадельки з кабачками

Інгредієнти (на 5 порцій):

курячий фарш – 400 г; молоко – 2 ст. л.;
кабачки – 2 шт.; часник сушений – 0,5 ч. л.;
цибуля жовта кріп сушений – 1 ч. л.;
ріпчаста – 1 шт.; приправа PREMIA
яйця курячі – 1 шт.; до фаршу – 1,5 ч. л.;
хліб тостовий сіль, перець чорний
(скибка) – 3 шт.; мелений – за смаком.

Соус:
морква – 1 шт.; сметана 15% – 1 ст. л.;
паста томатна – 2 ст. л.; вода – 300 мл;
борошно сіль – за смаком;
пшеничне – 1 ст. л.; перець чорний
мелений – за смаком.

Приготування:

- Кабачки помийте, дрібно натріть. Відтисніть від соку і покладіть у друшляк над мискою. Трохи підсоліть. Залиште на 15 хв. Тим часом почистіть і наріжте цибулю дрібно. Моркву для соусу почистіть і натріть.
- Скибки хліба покладіть у миску, полийте 2-3 ст. л. молока. Фарш покладіть у миску, відтисніть хліб і додайте до фаршу, всипте цибулю, перемішайте. Вбийте яйце, відтисніть кабачки і додайте до фаршу, знову перемішайте. Додайте усі спеції, сіль і мелений перець до смаку, перемішайте фарш. **Увага:** якщо фарш дуже водянистий, то замочіть 1-2 скибки хліба в молоці, добре відтисніть і змішайте у фарш. Також можете взяти 1-2 ст. л. борошна.
- Підігрійте 300 мл води до теплого стану. У каструльці або сковороді (невеликій) розігрійте 1-2 ст. л. олії. Обсмажте моркву 2-3 хв до м'якості. Потім додайте бо-

рошно і обсмажте усе разом 1 хв. Тим часом у мисці поєднайте теплу воду з томатною пастою і сметаною, перемішайте і вилийте у сковороду з морквою. Готуйте, помішуючи, 2-3 хв. Посоліть, поперчіть соус. Вимкніть вогонь. **Увага:** якщо соус кислуватий, всипте 0,5 ч. л. цукру і перемішайте.
4. Змоченими у воді руками сформуйте невеликі фрикадельки. У великій глибокій сковороді розігрійте трохи олії. Обсмажте фрикадельки на сильному вогні з усіх боків до рум'яної скоринки. Соус у каструльці перемішайте і рівномірно вилийте на фрикадельки. Зменшіть вогонь до мінімального, накрийте кришкою і готуйте фрикадельки 20-25 хв. **Порада:** соус почне випаровуватися, а фрикадельки тушковатимуться. Але, можливо, доведеться додавати трохи води і підсолити страву.

73000, м. Херсон,
вул. Преображенська, 26

Відділ реклами:
(095) 561-55-66, (098) 561-55-66
gazetanday@gmail.com
www.newdayua.net

Незалежна громадсько-політична газета Херсонщини. Видається з 2 березня 1960 року. Засновник: «ТОВ «РГ «Новий День». Ідентифікатор у сфері медіа – № R30-01115, директор – Анатолій Жупина. Шеф-редактор та відповідальний за випуск ГО «Дніпровський Прес-Клуб» – Олексій Ковальчук. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та іншої інформації несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавці. Редакція може не поділяти точку зору авторів. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. Під час використання наших матеріалів посилання на газету обов'язкове. Нарахування і виплата авторських винагород здійснюється за рішенням редакційної колегії. Зі знаком Р, * вміщено матеріали на договірних умовах.

Номер підписано до друку 15.07.2026 р. Підготовка до друку та друк: ТОВ «Видавничий Будинок «Кераміст». Адреса: 69057, м.Запоріжжя, вул. Седова, 16, тел. (061) 228-10-30, www.keramist.com.ua. Тижневий наклад : 15000 прим. Замовлення № 2692729

